

Fotorelacja | Wernisaż wystawy „Pamięć 1943” w Galerii Kordegarda

30 marca w Galerii Kordegarda odbył się wernisaż wystawy „Pamięć 1943” przygotowanej przez Muzeum Getta Warszawskiego i Narodowe Centrum Kultury w związku z obchodami 80. rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim.

Ekspozycja konfrontuje Raport Stroopa, najsłynniejszy fotograficzny dokument Zagłady, z artefaktami odnalezionymi podczas wykopalisk na terenie dawnego getta warszawskiego w 2022 roku. Współczesnym odniesieniem do świadectwa historii są rysunki Zofii Lipeckiej, fotografie architektoniczne Marcina Czechowicza oraz plakaty – grafiki Kuby Mazurkiewicza.

„Powstanie w getcie, podobnie jak rok później powstanie warszawskie, było rozpaczliwą, heroiczną walką mieszkańców okupowanego miasta o godność, człowieczeństwo i wolność. Przypominamy tę bolesną historię nie tylko by oddać hołd niewinnie zamordowanym, ale również jako przestrogę przed skutkami narodowej nienawiści i przed okrucieństwem wojny” – powiedział na otwarciu wystawy Wiceminister Kultury i Dziedzictwa Narodowego **dr Jarosław Sellin**.

„Powinniśmy mówić „stop” antysemityzmowi i ksenofobii od razu, kiedy je zauważymy. Jeśli są lekcje, które możemy wynieść z Holokaustu, to jest właśnie jedna z nich. Dlatego tak ważne jest upamiętnienie tego, co wydarzyło się tutaj osiemdziesiąt lat temu” – podkreślił z kolei ambasador Izraela **Yacov Livne**. Podziękował też Ministerstwu Kultury, Muzeum Getta Warszawskiego oraz „wszystkim, którzy każdego przyczyniają się do tego, że pamięć przetrwa, że świat nie zapomni”.

ZDJĘCIA: ROBERT WILCZYŃSKI/MGW, RADOŚLAW ZAWADZKI/NCK

Dyrektor Muzeum Getta Warszawskiego Albert Stankowski w swoim przemówieniu opowiedział o wystawie:

„W konfrontacji z nazistowskim barbarzyństwem zarówno getto, jak i jego mieszkańcy przestali istnieć. (...) Pozostała po nich jednak pamięć zachowana w świadectwach naocznych świadków Zagłady i źródłach niemieckich. Najważniejsze z tych ostatnich – **Raport Jürgena Stroopa**, który przy współpracy z IPN stanie się w niedługiej przyszłości najważniejszym eksponatem MGW – prezentowany jest na wystawie w konfrontacji z przedmiotami codziennego użytku z piwnic zniszczonych kamienic przy ulicy Miłej wydobytymi podczas badań archeologicznych prowadzonych przez Muzeum w 2022 roku. Przedmioty te, a nie pisemny meldunek będący świadectwem niemieckiego barbarzyństwa, stają się symbolem pamięci o dawnych mieszkańcach. Oglądając je na wystawie, pamiętajmy, że były one posiadane, a niekiedy kochane przez nieżyjących już żydowskich mieszkańców Warszawy”.

„Prezentowane obiekty uzupełniają współczesne rysunki wybitnej polskiej artystki **Zofii Lipeckiej**, zdjęcia architektoniczne **Marcina Czechowicza** oraz plakaty i grafiki Kuby Mazurkiewicz. Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość łączy głos **Zofii Majewskiej** – córki **Henryka i Racheli Kroszczorów**, której dzieciństwo i młodość były związane ze Szpitalem Bersohnów i Baumanów, przyszłą siedzibą Muzeum Getta Warszawskiego” – dodał.

Ministerstwo
i Dzieci

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

ZDJĘCIA: ROBERT WILCZYŃSKI/MGW, RADOŚLAW ZAWADZKI/NCK

Z przemówieniami wystąpili również dyrektor Narodowego Centrum Kultury **prof. Rafał Wiśniewski** oraz zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej **dr hab. Karol Polejowski**. Na wernisażu obecny był też Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego **prof. Piotr Gliński**.

Wystawa „Pamięć 1943” w Galerii Kordegarda (ul. Krakowskie Przedmieście 15) potrwa do 7 maja. Ekspozycja wewnętrzna jest dostępna do oglądania od wtorku do niedzieli w godz. 11–19. Wstęp bezpłatny.

Pamięć 1943

O świcie 19 kwietnia 1943 r. Niemcy przystąpili do likwidacji getta warszawskiego. Zakładano, że akcja potrwa trzy dni. Okupanci natrafili na silny opór bojowców. Rozpoczął się największy bunt zbrojny ludności żydowskiej podczas II wojny światowej i pierwsze powstanie wielkomiejskie. Atak zaskoczenia spowodował, że Niemcy musieli wycofać się. Powrócili pod dowództwem Jürgena Stroopa. Walki toczyły się przez kolejne dni. Brali w nich udział głównie członkowie Żydowskiej Organizacji Bojowej i Żydowskiego Związku Wojskowego. Bojowcy atakowali z kurkacy, używając np. granatów i koktajli Molotowa. Największa bitwa powstania toczyła się na Placu Muranowskim. Z czasem okupanci rozproszyli ataki, niszczyli gniazda oporu i kryjówki, systematycznie podpalali budynki. Niemcy uznali, że powstanie zakończyło się 16 maja 1943 r., gdy wysadzono Wielką Synagogę przy ul. Tomackie. Większość getta wyburzono lub spalono, a cały teren zrównano z ziemią.

Przez lata pamięć o Powstaniu w Getcie Warszawskim kształtowana była przez głosy, wspomnienia i zapiski tych, którzy przetrwali – bojowców i bojowniczek, świadków po obu stronach muru, a także przez kolejne generacje historyków i historyczek, ale dominującym wizualnym przekazem pozostawał zapis sprawców – m.in. zdjęcia z Raportu Jürgena Stroopa. Wystawa konfrontuje to najsłynniejsze fotograficzne świadectwo ze zwykłymi przedmiotami z piwnic zniszczonych kamienic przy ul. Miłej nr 18 i 20 wydobytymi podczas badań archeologicznych w 2022 r., które stają transferem pamięci o dawnych mieszkańcach getta. Współczesnym odniesieniem są rysunki na podstawie raportu wybitnej artystki Zofii Lipieckiej, zdjęcia architektoniczne Marcina Czechowicza oraz plakaty i grafiki Kuby Marii Mazurkiewicz. Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość łączy głos Zofii Majewskiej – córki Henryka i Racheli Kroszczorów, której dzieciństwo i młodość związane były ze Szpitalem Bersohnów i Baumanów – przyszłą siedzibą Muzeum Getta Warszawskiego.

Memory 1943

At dawn, on 19 April 1943, the Germans began the liquidation of the Warsaw Ghetto. It was assumed that the operation would take no more than three days. The occupiers encountered determined resistance from Jewish fighters. The biggest Jewish armed revolt and the only urban uprising in Nazi-occupied Europe had begun. The surprise attack forced the Germans to retreat from the ghetto. They returned later that day, led by Jürgen Stroop. The fighting in the ghetto continued for several days. Its participants included members of the Jewish Combat Organisation (ŻOB) and the Jewish Military Union (ŻZW). The insurgents would attack from hiding places, throwing grenades and Molotov cocktails. The biggest battle of the uprising took place in Muranowski Square. The attacks eventually became scattered as the Germans destroyed resistance nests and hideouts, systematically setting buildings on fire. The Germans declared the uprising over on 16 May 1943, when the Great Synagogue on Tomackie St was blown up. Most of the buildings in the ghetto were either blown up or burnt down, and the entire area was razed to the ground.

For many years the memory of the Warsaw Ghetto Uprising was shaped by the voices, memoirs, and writings of Survivors – the men and women who fought in it, witnesses on both sides of the ghetto wall, as well as successive generations of historians. But the prevailing visual transmission consisted of images recorded by the perpetrators, including the photographs in Jürgen Stroop's report. The exhibition juxtaposes this infamous visual testimony with ordinary objects from the destroyed cellars of the tenements at 18 and 20 Miła St recovered during archaeological excavations in 2022 – a direct transfer of memory about the inhabitants of the ghetto. Drawings by prominent artist Zofia Lipiecka, architectural photographs by Marcin Czechowicz, as well as posters and graphics by Kuba Maria Mazurkiewicz provide a contemporary reference point. Past, present, and future are wove together by the voice of Zofia Majewska, daughter of Henryk and Rachela Kroszczor, whose childhood and youth were connected to the Bersohn and Bauman Children's Hospital – the future home of the Warsaw Ghetto Museum.

Wystawa zorganizowana przez Muzeum Getta Warszawskiego we współpracy z Narodowym Centrum Kultury / Organized by Warsaw Ghetto Museum in collaboration with National Centre for Culture Poland

kuratorzy / curators:
dr Jacek Konik, Hanna Wróblewska – MGW

konsultacja naukowa / academic consultant:
dr Martyna Grudzka-Rejak, prof. Ul. dr hab. Anna Zalewska – MGW

artyści / artists:
Marcin Czechowicz, Zofia Lipiecka, Kuba Maria Mazurkiewicz
udział specjalny / special participation: Zofia Majewska

projekt ekspozycji / design:
Maciej Siuda

identyfikacja wizualna / visual identification:
Kuba Maria Mazurkiewicz

elementy malarskie / paintwork:
Swada pracownia literacka

koordynacja / coordination:
Agnieszka Bebbłowska Bednarkiewicz (NCK)

współpraca / collaborators:
Svetlana Gutkina (MGW), Aleksandra (MGW), Aleksandra Jankowska

tłumaczenia / translation:
Dominika Gajewska, Maciej Zakrzewski

partnerzy wystawy / partners:
Instytut Pamięci Narodowej (Institute of National Remembrance), Europejski Instytut Kultury (European Cultural Institute)

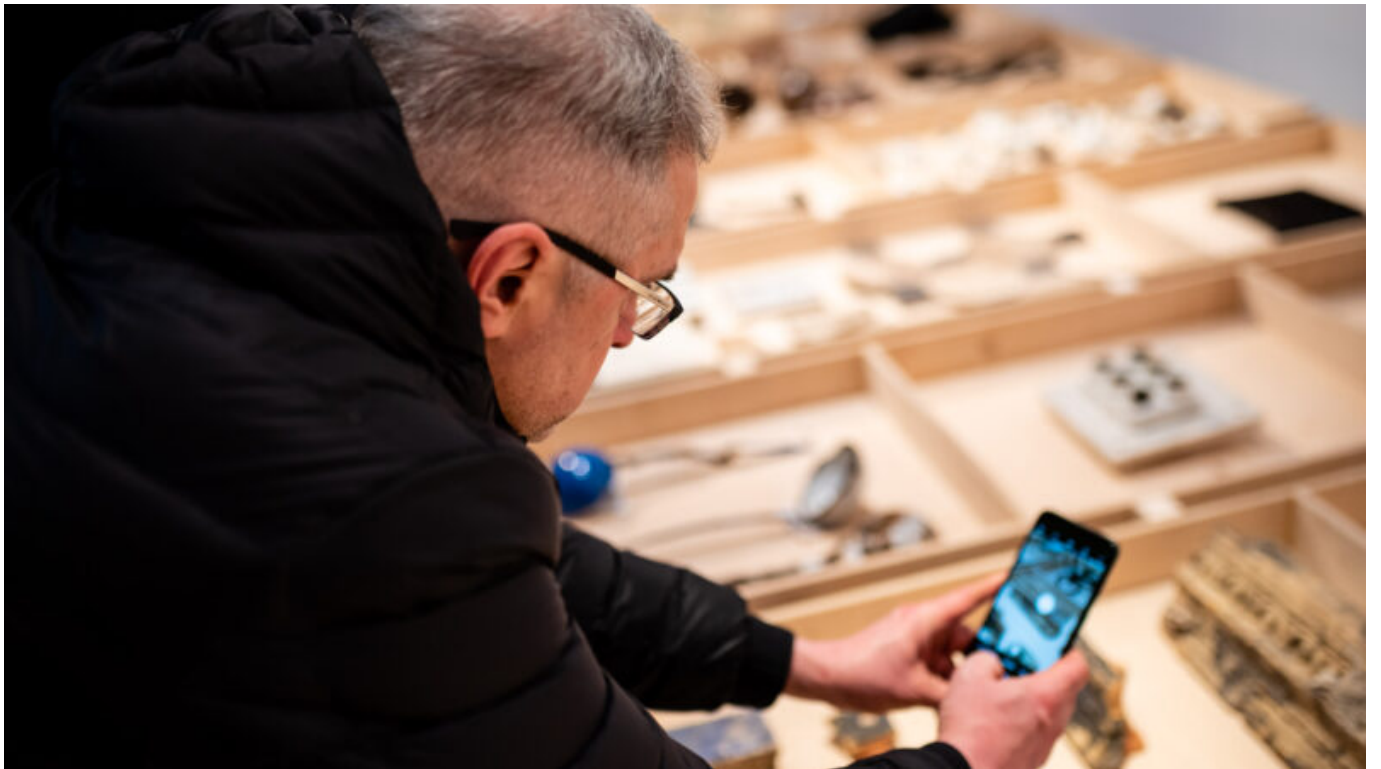
podziękowania zechcą przyjąć / special thanks to:
Urząd Wojewódzkiego Mazowieckiego Konserwatora Zabytków (Mazowieckie Provincial Heritage Monuments Protection Office), Beata Jankowiak-Konik, Ewa Kantor-Majewska, Marzena Kruk, prof. Jakub Lewicki, Maria Makarowa, dr Tomasz Makowski, dr Wiesława Młynarczyk, Katarzyna Ostenda, Jolanta Pelko, Bogna Radziwińska, Grzegorz Trzyna, Anna Włodarczyk-Śętok

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach zadania „80. rocznica Powstania w Getcie Warszawskim” / Subsidised by the Ministry of Culture and National Heritage within the framework of the task “80th Anniversary of the Warsaw Ghetto Uprising”

www.warsaw1943.pl

ZDJĘCIA: ROBERT WILCZYŃSKI/MGW, RADOŚLAW ZAWADZKI/NCK

Wystawa „Pamięć 1943” jest jednym z pierwszych wydarzeń w ramach obchodów 80. rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim. Szczegółowe informacje o innych wydarzeniach dostępne są na stronie: <https://warsaw1943.pl/>.

Obchody dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach zadania „80. Rocznica Powstania w Getcie Warszawskim”.

Data

2023-03-31

publikacji:

Data

2023-06-09 18:57

wydruku:

Źródło: <https://1943.pl/artukul/fotorelacja-wernisaz-wystawy-pamiec-1943-w-galerii-kordegarda/>